

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของคนในการสร้างสรรค์ความรุ่งเรือง และสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาในด้านต่างๆ ตั้งแต่วางรากฐานชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะดำรงชีวิต ประกอบอาชีพอย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตลอดจนรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนได้ รัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานจัดการศึกษา และแก้ไขปัญหาคอขวดที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงไป รวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น การจัดการศึกษานี้ได้รวมไปถึงการจัดการศึกษาให้แก่บุคลากรทางการศาสนาด้วย

ดังปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ว่าการศึกษาของพระภิกษุสามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนาเพื่อมุ่งสร้างบุคคลเหล่านั้น ให้มีความเป็นผู้นำด้านปัญญา จิตใจ และศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี และมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม

และพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่คนในสังคม (กรมวิชาการ, 2545 : 18)

การศึกษาของสงฆ์ได้ถือกำเนิดมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว กุลบุตรที่เข้ามาบวชในบวรพุทธศาสนาส่วนมากมักจะได้รับการศึกษาเป็นปกติ ทั้งทางโลกและทางคฤธรรม ชุมชนสงฆ์ในสมัยพุทธกาลจึงเป็นชุมชนของผู้เรียนรู้ เป็นชุมชนแห่งปัญญาและยกย่องการศึกษาคือชีวิต (กรมการศาสนา, 2539 : 6) การศึกษาของสงฆ์ในสมัยพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ มีอยู่ 2 ประการ คือ คันถุระ และวิปัสสนาธุระ ครั้นถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์อารยธรรมและระบบการศึกษาสมัยใหม่จากตะวันตกได้เริ่มมีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น บทบาทการศึกษาที่ทางวัดเคยมีเริ่มลดน้อยลง เมื่อได้มีการปฏิรูปทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) มีการแบ่งการศึกษาของประเทศออกเป็น 2 สายอย่างชัดเจน สายสามัญและวิชาชีพเป็นหน้าที่ของรัฐและเอกชนที่จะจัดบริการแก่ประชาชนทั่วไป ส่วนสายพระปริยัติธรรมนั้นคงเป็นระบบเดิม คือ ใช้วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร เมื่อมีการแยกการศึกษาออกจากกันระหว่างสายสามัญและปริยัติธรรมเช่นนี้ จึงทำให้พระภิกษุสามเณรที่ต้องการเรียนสายสามัญหันเข้าในโรงเรียน

ราชภัฏของวัดบาง สมัยแรกเทียบบาง เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การจัดการศึกษาสายพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ เกิดความสับสนวุ่นวายเป็นอันมาก ดังนั้นคณะสงฆ์จึงดำเนินการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2514 เปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรได้เรียนสายสามัญควบคู่กันไปพร้อมกับวิชาธรรม-บาลี ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (กรมการศาสนา. 2539 : 3) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ เป็นการส่งเสริมสนับสนุนพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาสามัญไปพร้อมกับวิชาธรรม-บาลี ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของหน่วยราชการและคณะสงฆ์ โดยจุดประสงค์ให้พระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะเอาหลักธรรมไปเผยแผ่ สั่งสอนให้แก่ประชาชนได้ กับทั้งสามารถที่จะดำรงตนอยู่ได้ในยุคข่าวสารข้อมูล (กรมการศาสนา. 2541 : 27)

การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้พัฒนาตามลำดับ แต่ก็ยังมีปัญหาอีกหลายอย่างที่ควรได้รับการแก้ไข เช่น ขาดแคลนบุคลากร ขาดแคลนสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ขาดแคลนตำราเรียนที่ทันสมัย อาคารสถานที่เรียนไม่พอใช้ บุคลากรมีประสบการณ์น้อย และขาดครูวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และนอกจากนี้แล้วยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทางโรงเรียนพบมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านเอกสาร เช่น ตำราเรียน แผนกการสอน สื่อการสอน ตลอดจนการฝึกอบรมบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในห้องปฏิบัติการยังอยู่ในขั้นต่ำ และยิ่งปัจจุบันนี้ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ถูกโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในกำกับดูแลของกรมการศาสนา เป็นกองพุทธศาสนศึกษา สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี อำนาจเบ็ดเสร็จทางการศึกษาดังข้างต้นตรงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนองต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลเป็นสิ่งที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น มีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นการบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อีกด้วย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2545 : 4-5)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูใหญ่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีความคิดว่า หากผู้บริหารได้นำปัญหาดังกล่าวมาบริหารจัดการให้มีระบบที่ดี

ก็จะทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” ตลอดจนปัญหาและแนวทางแก้ไข ให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

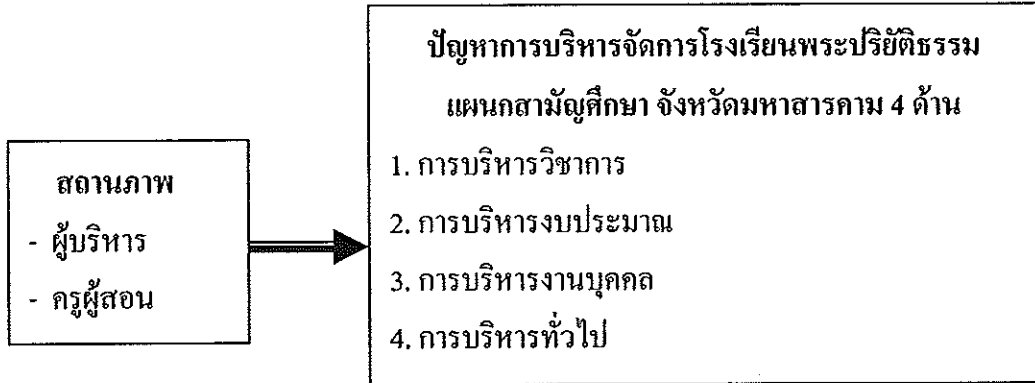
การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 32) ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 24 รูป และครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 132 รูป/คน ทั้ง 11 แห่ง จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2550

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2550 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางทาร์โย ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 62 รูป/คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 41) ส่วนผู้บริหาร เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดทุกรูป จำนวน 24 รูป รวมทั้งสิ้น 84 รูป/คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบบง่าย (Sample Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

2.1.1 ผู้บริหาร

2.1.2 ครูผู้สอน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด

มหาสารคาม

2. การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มี 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

3. ผู้บริหาร หมายถึง พระภิกษุที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือรักษาการแทนในตำแหน่งดังกล่าวของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

4. ครูผู้สอน หมายถึง พระภิกษุหรือคฤหัสถ์ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ทั้งที่เป็นครูประจำชั้นที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด และครูอัตราจ้าง ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ให้ชัดเจนและเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และการบริหารทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางาน

2. ทราบปัญหาอุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติแก้ไขต่อไป